

?tiin?a deschis? în Orizont Europa: obliga?ie legal? ?i oportunitate pentru sistemul de cercetarea

Profile picture for user doinita.ulinici

?????: doinita.ulinici, 7 ???, 2026

Practicile de **?tiin?a deschis? (Open Science)** sunt o obliga?ie legal? în cadrul programului **Orizont Europa**, având scopul de a consolida transparen?a, încrederea în ?tiin?? ?i beneficiile cercet?rii pentru cet??eni. ?tiin?a deschis? presupune colaborare deschis? ?i partajarea cuno?tin?elor, rezultatelor ?i instrumentelor de cercetare cât mai devreme ?i cât mai larg posibil.

În programul Orizont Europa, principiul de baz? este „**as open as possible, as closed as necessary**” — adic? rezultatele ?i datele trebuie s? fie cât mai deschise posibil, dar pot r?mâne închise atunci când exist? interese legitime, obliga?ii de protec?ie a datelor, confiden?ialitate, securitate, drepturi de proprietate intelectual? sau alte obliga?ii din Acordul de grant (Grant Agreement).

Beneficiarii Orizont Europa trebuie s? respecte dou? practici obligatorii: **acces deschis la publica?ii** ?i **acces deschis la datele de cercetare**, pe baza principiului „as open as possible, as closed as necessary”. Datele de cercetare finan?ate de UE trebuie s? fie gestionate conform principiilor **FAIR**. Acronimul vine de la: Findable (G?sibil), Accessible (Accesibil), Interoperable (Interoperabil) ?i Re-usable (Reutilizabil).

Pentru propunerile de proiecte Orizont Europa, aplican?ii trebuie s? explice clar în sec?iunea de metodologie cum vor respecta practicile obligatorii de ?tiin?? deschis?, inclusiv accesul deschis la publica?ii ?i date FAIR. Integrarea practicilor recomandate — precum implicarea cet??enilor, partajarea timpurie a rezultatelor ?i colaborarea cu actori relevan?i — poate contribui la o evaluare mai bun? a propunerii.

În etapa de implementare, beneficiarii trebuie s? disemineze rezultatele cât mai curând posibil ?i s? creeze ?i s? actualizeze dou? documente importante: **Data Management Plan** ?i **Communication, Dissemination and Exploitation Plan**. Publica?iile peer-reviewed trebuie depuse într-un depozit de încredere, iar pentru articolele ?tiin?ifice este cerut? o licen?? deschis? de tip **Creative Commons Attribution – CC BY** sau echivalent?.

?tiin?a deschis? nu este în contradic?ie cu protec?ia propriet??ii intelectuale sau cu exploatarea comercial? a rezultatelor. În cazul inven?iilor, cererea de brevet trebuie depus? înainte ca rezultatele s? fie f?cute publice, iar restric?iile privind accesul la date trebuie justificate în Data Management Plan.

Recomandare pentru Moldova: universit??ile, institutele de cercetare, IMM-urile inovatoare ?i autorit??ile publice implicate în Orizont Europa ar trebui s? adopte politici institu?ionale de ?tiin?a deschis?, s? preg?teasc? modele de Data Management Plan, s? identifice depozite de încredere pentru date ?i publica?ii ?i s? includ? ?tiin?a deschis? înc? din faza de scriere a propunerilor.

Prin aplicarea acestor practici, Republica Moldova î?i poate consolida participarea în programul Orizont Europa, poate cre?te vizibilitatea interna?ional? a cercet?rii sale ?i poate avansa integrarea în Spa?iul European de Cercetare.